

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»

4 грудня 2024 р.
м. Харків

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»**

м. Харків, 2024

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та розвиток соціально-економічних систем»: тези доповідей, 4 грудня 2024 р. – Харків: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2024.

Наведені тези пленарних та секційних доповідей за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень і розробок. Представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі економіки, управління, підприємництва, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, публічного управління, фінансової системи та облікових практик, а також правничих наук.

Відповідальний за випуск:

Власенко Т. А.

Роботи надруковані з авторських оригіналів, що надані оргкомітету, за авторської редакції.

Електронний варіант матеріалів конференції доступний на сайті конференції:

<https://foss.kn-it.info/>

скорочення викидів CO₂ за рахунок зменшення потреби в подорожах – це лише деякі з аспектів, у яких технології можуть допомогти досягти цих цілей [1].

На думку фахівців з цифрових технологій, якщо дотримуватися контексту безперервного технологічного прогресу, є багато напрямків, у яких може піти діджиталізація в публічному секторі. Ось приклади деяких з варіантів, які зараз досліджуються та тестуються, а саме: можливості впровадження технологій, заснованих на штучному інтелекті, блокчейни або Інтернету речей (Internet of Things - IoT) тощо.

Таким чином, діджиталізація в публічному секторі Польщі – це процес, який охоплює різні аспекти публічного управління, в тому числі прийняття управлінських рішень як на державному, так і місцевому рівні, надання публічних послуг тощо. За останні роки Польща досягла значного прогресу не тільки в цифровізації, але і в діджиталізації. А той же час в цій сфері ще багато викликів і можливостей для розвитку. Вважаємо за доцільне використання європейського, в тому числі польського, досвіду діджиталізації в різних сферах життєдіяльності суспільства, в тому числі в публічному секторі.

Перелік використаних джерел:

1. Cyfryzacja w Polsce – przegląd procesów, wyzwań i możliwości [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forumppp.pl/gospodarka/cyfryzacja/>. 2. Raport „Cyfrowe osiągnięcia i wyzwania. Cyfryzacja administracji publicznej, w tym skarbowej, środowiska pracy i płatności w oczach Polaków w 2023 r.” – kluczowe wnioski [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://infin.gov.pl/aktualnosci/raport-cyfrowe-osiagniecia-i-wyzwania-cyfryzacja-administracji-publicznej-w-tym-skarbowej-srodowiska-pracy-i-platnosci-w-oczach-polakow-w-2023-r-kluczowe-wnioski/>

УДК 339.9:004.9

БУСТЕРИ ІТ-ІННОВАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Гавкалова Наталія Леонідівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Куніцин Олег Маркович, аспірант кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

В останні десятиліття ми маємо змогу спостерігати пришвидшення технологічних трансформацій, які безпосередньо впливають як на світову економіку, так і на моделі управління та надання державних послуг у всьому світі. Країни, які ефективно використовують ці досягнення у своїх публічних секторах, можуть надавати більш ефективні та прозорі послуги своїм громадянам. Україна знаходиться в авангарді цієї цифрової революції, використовуючи передові ІТ-рішення для модернізації державного сектору, надання публічних послуг на покращення комунікацій із громадою. Незважаючи на постійні виклики, з якими стикається країна, Україна продовжує впроваджувати ІТ-рішення у державному секторі. Ці амбіції зумовлені розумінням того, що цифровізація та сучасні ІТ-практики є ключем до вдосконалення публічного управління, оптимізації державних ресурсів та сприяння розбудови прозорої та підзвітної держави. Наразі Україна є одним із світових лідерів у сфері цифрової документації та цифровізації державних послуг, буквально створивши еталон для інших країн, які також долучаються до цифровізації свого публічного сектору.

Надзвичайно актуальною є поточна трансформаційна сила ІТ-інновацій у публічному секторі України, яка вже давно вийшла за межі просто “зручних сервісів”, адже вони стали порядком для громадян у трагічний період початку повномасштабної війни. Завдяки цифровізації ключових державних послуг, оптимізації процесів документообігу та застосуванню сучасних технологічних підходів, українська держава прагне надати своїм

громадянам ефективні, зручні та безпечні публічні послуги. Ініціативи щодо цифрової трансформації країни втілювались у запровадженні зручних мобільних додатків, системи електронного документообігу, інтегрованих платформ у сфері охорони здоров'я та зручних онлайн-банкінгових послуг, створивши зручну і доступну інтегровану екосистему. Важливість сприяння впровадження ІТ-інновацій у публічному секторі України виходить за межі лише сфери технологій, адже це надзвичайно важливо задля забезпечення національної безпеки та соціальної стабільності в Україні. Інтегруючи передові ІТ-інновації, Україна може зміцнити свої державні інституції, забезпечити прозорі процеси прийняття рішень та покращити якість життя своїх громадян.

Метою даної роботи є розгляд поточного стану української ІТ-інфраструктури в публічному секторі, аналіз потенційних бустерів, які необхідні для її подальшого розвитку, а також визначення конкретних дій, які необхідні для того, щоб потенційні бустери дійсно дали передбачений потужний поштовх [1].

На сьогоднішній день ІТ-інфраструктура публічного сектору України складається з кількох основних напрямків: цифровізації надання державних послуг, медичних послуг, електронний документообіг та онлайн-банкінг. “Цифрова країна” – це масштабний процес цифровізації державних послуг з головною метою зробити їх всіх доступними в режимі онлайн. Додаток “Дія” – головний флагманський продукт проекту. Додаток уже має понад 21,7 мільйона користувачів — понад 70 державних послуг доступні онлайн. Мобільний додаток “Дія” надає українцям доступ до 14 цифрових документів, серед яких: ID-картка, закордонний біометричний паспорт, студентський квиток, водійське посвідчення, свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, страховий поліс, податковий номер, свідоцтво про народження та довідка ВПО.

Україна стала першою країною з дійсним цифровим ідентифікатором, який можна використовувати всередині країни, і четвертою в Європі країною, яка запровадила цифрові водійські права. Усі цифрові документи в «Дії» тепер мають таку ж юридичну силу, як і їхні пластикові чи паперові аналоги [1]. Флагманом інноваційної цифровізації медичних послуг є “Helsi” — найбільша в Україні медична інформаційна система, створена для пацієнтів, лікарів, державних і приватних медичних установ. Нині нею користуються понад 1300 закладів охорони здоров'я (72% по Україні) та 49 тис. лікарів різних рівнів охорони здоров'я України [2]. Лідером в сфері електронного документообігу в Україні є сервіс “Вчасно” – сервіс миттєвого обміну електронними документами, який дозволяє підписувати, відправляти, отримувати та зберігати документи онлайн. Для “Вчасно” не потрібне спеціальне програмне забезпечення, лише наявність браузера та вихід в Інтернет. Сервіс «Вчасно» призначений для компаній, підприємців та фізичних осіб, допомагаючи просто та швидко підписувати, надсилати, отримувати та зберігати документи онлайн [3]. Державні та приватні банки в Україні надають широкий спектр банківських послуг через зручні мобільні застосунки. Нині онлайн-банкінг також глибоко інтегрований у системи державного сектору, що надало можливості для комплексної реалізації надання публічних послуг [4].

Глобальні ІТ-тренди та розвиток новітніх світових інформаційних технологій не можуть оминути і Україну. Щоб залишатися в тренді, а також постійно рухатися до підвищення ефективності публічного сектору, ми повинні постійно розвивати свої знання про нові технології. На поточний час надзвичайно важливими бустерами ІТ-інновацій у публічному секторі України є:

дослідження ефективності використання можливостей штучного інтелекту. Ті технології з'явилися на глобальному ринку у 2023 році, і постійно досліджуються на розвиваються провідними ІТ-компаніями;

практика сприйняття громадян як клієнтів державного сектору не є новітньою. Проте, як відомо, якість і кількість потреб і вимог клієнтів змінюється з року в рік. Щоб і надалі задовольняти цей попит на високому рівні, необхідно продовжувати розвивати філософію

«громадяни – наші клієнти». У довгостроковій перспективі ця філософія сама по собі є важливим поштовхом для впровадження ІТ-інновацій у державному секторі;

кібербезпека – технологічні інновації самі по собі створюють проблеми для систем безпеки. Кібербезпека є чи не найважливішою складовою загального інноваційного розвитку, тому ми маємо постійно вдосконалювати наші знання та досягнення в цій сфері, адже кібербезпека є складовою не лише безпечною та ефективною функціонування державного сектору, а й складовою національної безпеки;

виклики повномасштабної війни – вторгнення Росії поставило Україну перед безпрецедентними викликами. Водночас ці трагічні події призвели до необхідності продумувати та впроваджувати нові шляхи підтримки функціонування державного сектору з метою надання громадянам повного спектру необхідних послуг. Цифрові державні послуги, електронний документообіг, оцифрування системи охорони здоров'я та інші онлайн-сервіси дозволили українській громаді вистояти у найскладніші періоди повномасштабного вторгнення. Інновації продовжують свій прискорений розвиток в умовах повномасштабної війни, яка також продовжує кидати нові виклики українському громадському сектору [5].

Для того, щоб ці бустери дійсно призвели до якісних змін, від публічного сектору України потребується впровадження таких комплексних довгострокових дій:

підвищення кваліфікації та розуміння процесів – важливим завданням сьогодення є прискорення підвищення кваліфікації державних службовців різних рівнів, які відповідають за надання державних послуг. Важливо забезпечити розуміння державними службовцями різних рівнів сучасних технологічних процесів та інновацій. Необхідно працювати над усвідомленням необхідності впровадження ІТ-інновацій, перспектив та ефективного впливу, як безпосередньо на роботу державних службовців, якість надання послуг, так і рівень задоволеності громадянина як клієнта від отримання цих державних послуг;

впровадження практик менеджменту технологічних компаній – управлінський досвід провідних ІТ-компаній давно довів свою ефективність в управлінні персоналом та завданнями, якістю надання послуг та роботи з клієнтами. Впровадження цього досвіду дасть можливість наблизити ефективність функціонування державного сектору України до рівня ефективності провідних технологічних компаній.

використання можливостей штучного інтелекту – технології штучного інтелекту здійснило значний прорив у 2023 році та задало стійкий тренд на найближчі роки. Такі світові технологічні компанії, як Apple, Alphabet, Microsoft, X та інші, вже впровадили або перебувають у процесі впровадження у своїх продуктах власні розробки у сфері штучного інтелекту. Штучний інтелект має надзвичайний потенціал для використання в державному секторі в Україні. Тому розробка методології впровадження та використання штучного інтелекту в державному секторі України є важливим завданням найближчих років;

покращення кібербезпеки – як вже зазначалося, впровадження нових технологій створює нові безпекові виклики. Інформація, яка циркулює в державному секторі, є надзвичайно чутливою, тому її безпека має бути найпріоритетнішою. Особливо варто враховувати, що впровадження технологій штучного інтелекту також може бути найважливішим викликом для української системи кібербезпеки [6].

Майбутнє державного сектору України полягає в його здатності адаптуватися та впроваджувати інновації завдяки вдосконаленню ІТ-сфери. Додаток “Дія”, медична система “Helsi”, сервіс обміну документами “Вчасно” та сервіси онлайн-банкінгу є прикладом трансформаційного потенціалу цифрових рішень. Слідкуючи за світовими ІТ-тенденціями, підвищуючи кібербезпеку, долаючи виклики військового часу та інвестуючи в навички робочої сили та можливості штучного інтелекту, Україна може позиціонувати себе як лідера в інноваціях цифрових державних послуг. Зрештою, ці досягнення прокладуть шлях до більш стійкої, ефективної та орієнтованої на громадян системи державного управління.

Перелік використаних джерел:

1. Міністерство цифрової трансформації України. Цифрова країна: презентація цифрової платформи. // Урядовий портал. – 2024. 2. Укрінформ. У системі E-Health зареєстрували перший медичний заклад. – 2017. 3. Онучак В.. Як підписати електронний документ онлайн. // Портал “Вчасно”. – 2024. 4. Тищенко О.І.. Огляд сучасних тенденцій на ринку онлайн-банкінгу в Україні // Економіка та суспільство. – 2017. – №13. – С. 1237–1243. 5. Mountasse, T., Abdellatif, M. Digital Transformation in Public Administration: A Systematic Literature Review. // International Journal of Professional Business Review. – 2023. – №8(10). 6. Бабічев, А., Котковський, В., Чередниченко, Т.. Технології та інновації в публічному управлінні: сучасні тренди, вплив на якість державних послуг. // Економіка та суспільство. – 2024. – №65.

УДК 332.14

РОЗВИТОК ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ ТЕРИТОРІЙ ЯК НАПРЯМ ТЕМАТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВОЇ ШКОЛИ «УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

Гавкалова Наталія Леонідівна, завідувачка кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, доктор економічних наук, професор Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сиромолот Едуард Анатолійович, аспірант кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, керівник Інформаційного центру Асоціації європейських прикордонних регіонів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Проведені у 2023-2024 роках дослідження д.е.н., професора Н.Л. Гавкалової та аспіранта Сиромолот Е.А., дозволити ідентифікувати тематичний напрям проведення подальших наукових досліджень з питань розвитку функціональних типів територій та сформулювати бачення його розвитку як напрямку Наукової школи «Управління розвитком територій у інформаційному суспільстві» кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, так і сфери публічного управління розвитку територій громад та регіонів в контексті оновлення регіональної політики та європейської інтеграції України, у співпраці з Асоціацією європейських прикордонних регіонів та тематики дисертаційного дослідження аспіранта Сиромолот Е.А. [1].

Ключовий зміст проведеного дослідження [2, с.266] полягає у відзначенні ролі наукової школи як рушійної сил та публічного актора регіональної політики, значення її участі в організаційних формах мережевої співпраці управлінням регіональним розвитком та створенні інноваційних проектів розвитку територій відновлення.

У дослідженні [3, с. 513] акцентовано увагу на необхідність створення механізмів визначення та ідентифікації функціональних типів територій з огляду на сучасні дії Уряду України з питань оновлення державної стратегії регіонального розвитку України 2021-2027 через проведення наукових досліджень з питань визначення та формування функціональних типів територій в Україні, проведення синхронізації та гармонізації українських та європейських наукових досліджень у сфері обміну науковою інформацією та кращими практиками розвитку функціональних типів територій України та ЄС, забезпечення участі українських науковців у проектах ЄС з питань розвитку функціональних типів територій, створення бази кращих практик розвитку функціональних типів територій, організація співробітництва між профільними українськими та європейськими інституціями, мережами та платформами сферою діяльності яких є територіальний та просторовий розвиток.

Новим напрямом організації співпраці з Асоціацією європейських прикордонних регіонів (АЄПР), яке було обговорено у 2023 році в рамках заходів присвячених відзначенню